

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет ім. М. Гоголя
Факультет педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв
Кафедра музичної педагогіки та хореографії

ОП Хореографія

зі спеціальності 024 Хореографія

ПОЯНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

**«Світоглядність символіки Китаю. Хореографічна композиція
«Бамбук»**

Чень На

Науковий керівник:

Пархоменко Олександр Миколайович,
доцент, кандидат педагогічних наук

Рецензент:

Реброва Олена Євгеніївна
доктор педагогічних наук, професор

Допущено до захисту _____

в.о. завідувача кафедри музичної педагогіки та хореографії
доцент **Олена КОВАЛЬ** _____

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи реалізації кваліфікаційної роботи «Світоглядність символіки Китаю. Хореографічна композиція «Бамбук»»	6
1.1. Символіко-семантичний аспект хореографічного мистецтва Китаю	6
1.2. Квітковий символізм у танцювальній культурі Піднебесної	11
1.3. Бамбук та чапля – символи традиційних цінностей Китаю.....	15
Висновки до першого розділу.....	20
РОЗДІЛ 2. Художні особливості хореографічної постановки «Бамбук» у контексті створення кваліфікаційної роботи «Світоглядність символіки Китаю».....	23
2.1. Ідейно-тематичний аналіз хореографічного твору.....	23
2.2. Композиційно-архітектонічна будова хореографічної постановки.....	26
2.3. Характеристика музичної основи та сценографія хореографічної композиції.....	31
Висновки до другого розділу.....	38
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	43
ДОДАТКИ	45

ВСТУП

Обгунтування вибору теми кваліфікаційної роботи. Китай – багатонаціональна країна з великою кількістю релігійних вірувань з різних епох. Майже в кожній династії Піднебесної можна знайти свій символ. У Китаї символіка завжди вважалася одним із засобів мислення. Танцювальне мистецтво, виражаючи специфічними образно-символічними засобами думки і почуття людини, виступає своєрідним текстом, де зображена культура народу.

Свої символічні властивості, у яких закодована певна інформація, існують в культурі всіх країн. Хореографічне мистецтво Піднебесної міцно пов'язане із значеннями, смислами, ритуалами та символами. Традиційна китайська культура – це такий спосіб буття її жителів, у якому передача цінностей і смислів переважає над культурними технологіями. Китайська культура має символічну природу і завжди є сферою символізму.

Здавна китайський народ шанував і поклонявся природі та її явищам. Представники рослинного та тваринного світу часто виступали і виступають символами різних чеснот: порядності, вірності, надійності. А також – краси, гармонії, чистоти. Китайці вірили, що втілення у малюнку, поезії, танці, пісні птахів, рослин, квітів чи тварин принесе їхньому народу і родині щастя, процвітання чи добробут.

Символом довголіття, успіху і витривалості у китайців вважається бамбук, що привернуло нашу увагу і спонукало до створення хореографічної постановки та обрання теми кваліфікаційної роботи **«Світоглядність символіки Китаю. Хореографічна композиція «Бамбук».**

Мета кваліфікаційної роботи полягає у аналізі традиційної символіки культури Китаю та у створенні хореографічної постановки «Бамбук».

Завдання роботи:

- проаналізувати символіко-семантичний аспект хореографічного мистецтва Китаю.
- дослідити квітковий символізм у танцювальній культурі Піднебесної.

- розглянути основні символи традиційних цінностей Китаю на прикладі бамбуку та чаплі.
- здійснити ідейно-тематичний аналіз хореографічної постановки «Бамбук»;
- розглянути композиційно-архітектонічну будову хореографічної постановки у контексті здійснення кваліфікаційної роботи «Світоглядність символіки Китаю. Хореографічна композиція «Бамбук»»;
- охарактеризувати музичну основу та сценографію хореографічного твору.

Практичне значення кваліфікаційної роботи. Завдяки композиційному та сценографічному рішення хореографічна постановка «Бамбук» може бути реалізований до показу як окремих концертних номерів, так і цілісної хореографічної міні-вистави.

Мистецькі, хореографічно-технологічні, педагогічні та балетмейстерські знахідки стануть у нагоді практикам та теоретикам хореографічного мистецтва. Участь танцівників у хореографічній постановці сприятиме підвищенню їх виконавського рівня, розширенню акторського діапазону, набутті досвіду роботи із балетмейстером-постановником.

Очевидною є просвітницька та виховна роль кваліфікаційної роботи, яка надає можливість танцівникам та глядачам поглибити свої уявлення символічності національної культури Китаю, зокрема хореографічного мистецтва.

Апробація кваліфікаційної роботи. Хореографічна композиція «Бамбук» була представлена на II міжнародному двотуровому фестивалі-конкурсі мистецтва «Таланти Буковини» (1-3 березня 2024 р., м. Хотин, Чернівецької області) і здобула Лауреата I премії.

Досвід реалізації матеріалів кваліфікаційної творчої роботи відображений у доповідях на VI Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції *Мистецька освіта очима молодого науковця* (Ніжин, 6 грудня 2023 р.) за темою «*Пекінська Опера як осередок культури і мистецтва сучасного Китаю*»; VIII Мистецько-педагогічних читаннях пам'яті професора О. Я. Ростовського

«Мистецька освіта України: глобальні виклики та перспективи розвитку» (Ніжин, 12 березня 2024) за темою *«Концепція сенсу життя у традиційній культурі та ритуалах Піднебесної»*.

Структура та обсяг пояснювальної записки. Пояснювальна записка складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (16 найменувань), додатків. Загальний обсяг роботи – 47 сторінок, з них основного тексту – 38 сторінок.

РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи реалізації кваліфікаційної роботи «Світоглядність символіки Китаю. Хореографічна постановка «Бамбук»

1.1. Символіко-семантичний аспект хореографічного мистецтва Китаю

Будь який культурний феномен має свої символічні властивості, що дозволяє доносити певну інформацію. Про це стверджує наука семантика, яка надає символізму певним знакам. Знак-образ ще на ранніх щаблях розвитку людини набув великого значення. Як стверджують археологи, перші пластичні знаки виникли ще у доісторичний період. Про це свідчать зображення первісними людьми на стінах печер тварин, епізодів полювання чи ритуалів [7].

У системі семіотичних наук існує багатозначне поняття «символ». Ю. Лотман, видатний семіотик та культуролог писав: - *«Вільніше розуміння символу відноситься до ідеї деякого змісту, який являється загальним фоном втілення для іншого, набагато важливішого змісту».*

Своє розуміння значення символу німецький драматург Й. Гете висловив такими словами: *«Символіка обертає на ідею явище, а на картину – ідею. Проте, у картині ідея завжди залишається недосяжною і безкінечно впливаючою... І все-одно залишається невимовною, навіть будучи вираженою усіма мовами»* [15].

На ранньому етапі розвитку китайської цивілізації основною мовою спілкування служили різноманітні рухи. Це дає нам можливість у контексті нашої кваліфікаційної роботи розглядати танець Китаю як чітку систему знаків та символів. У перекладі з грецької мови *«символ»* – це умовне позначення будь-якого предмету, явища чи поняття. А також художній образ, що умовно зображає якусь ідею, думку чи почуття.

До найпрадавніших і найвиразніших утілень людської сутності вважається мова тіла, його рухів. Рухи танцю є символічними рухами, завдяки яким людина має можливість проявити себе і зобразити світ. Сам танцювальний образ символічно транслює через пластику тіла думки і почуття особистості. Це

додатково призводить до пробудження у людини творчого початку, його потенціалу. У бажанні цілісного втілення дійсності, певний танцювальний образ набуває символічного характеру [5, 121].

Символіка танцю пробуджує підсвідомість, відображаючи внутрішні почуття, переживання та думки людини. Єдиною універсальною мовою, якою володіє все людство, є символічна мова. Символічні пози танцю, жести, рухи дозволяють людині налаштувати зв'язок з одухотвореними природними силами та духами пращурів. Проникаючи у свідомість, танцювальна мова сприймається мозком людини як система знаків.

У цьому полягає особливість, до прикладу, ритуальних танців, які є втіленням синкретичного поєднання різних кодових знаків. Розуміючи глибокий зміст жестів, поз чи рухів тіла, людина уловлює внутрішнє значення того, що відбувається. Ці символічні знаки сприймаються як певна інформація. Таким чином, через ті чи інші знаки та символи, відбувалося у минулому та продовжує на сьогодні, пізнання навколишнього світу [5, 122].

Символізм виступає найвищим втіленням хореографічної культури Китаю. оскільки, танець Піднебесної має ірраціональний початок, тож передає через певні символи явища оточуючого світу. Сформувавшись дуже давно, китайські танці становлять собою систему норм, ідей та поглядів, які знаходяться поруч з народом Піднебесної впродовж їхнього культурного життя. Це і є причиною того, що хореографічне мистецтво Китаю належить і до минулого, і до сучасності, і буде існувати у майбутньому [7].

Мовною природою китайської хореографії виступає символізм, знаковість та образність. У танцювальному мистецтві основним матеріалом є людське тіло, яке створює візуальну форму танцювального руху. У танцях Піднебесної знак - це складне духовно-матеріальне утворення.

Загалом, у витоків китайського танцю знаходяться естетичні поняття: цзин (концентрація), ци (вияв енергії) і Шен (дух). Вони проникли у хореографічне мистецтво Китаю з трьох основних релігій країни- даосизму, конфуціанству і буддизму [8, 106].

Хореографічне мистецтво Піднебесної має міцні зв'язки з тисячолітньою історією та національними традиціями Китаю. Воно вбирало у себе природні основи традиційного танцю, його фольклор, елементи танців придворних, оперного китайського мистецтва, систему рухів з бойових мистецтв і філософії.

В основі своїй, національний китайський танець визначається такими архетипами: молитовному до богів, бойовому (демонстрація бойової спритності), драматичному (переказ реальних подій) та сільському, де зображуються явища природи та святкуються завершення праці [3, 464].

Китайське хореографічне мистецтво у своїх історичних традиціях має умовний розподіл на народний і сценічний танці. Так, танці народні мали самобутню фольклорність і виконувалися у природньому середовищі. Вони будувалися на характерних для певної місцевості рухах і жестах, музичних ритмах і танцювалися у своєрідних костюмах.

У той час, сценічні танці, які виконувалися у палацах імператорів різних китайських династій, відображали зміст поезії, живопису, скульптури того часу. Ці високі види мистецтва насичували хореографію Піднебесної естетичним контекстом.

Розвиток китайської класичної хореографії невинно відбувався завдяки тому, що кожна з династій Китаю привносила у нього власні стилі. Так, за часів правління династії Хань (206 р. до н.е. – 220 р. н.е.), танець ніс у собі етичне навантаження у вихованні людини.

Статусу самостійного виду мистецтв традиційний китайський танець набув за правління таньської династії (618-907 рр. н.е.). Сьогодні за рахунок взаємодії та впливу етнічних спільнот Піднебесної у країні відбувається суміщення та взаємодія різних культурних процесів багатьох народів та етносів. [16, 54].

Хореографічне мистецтво Китаю поєднує у собі поезію душі і людського тіла. Це є своєрідним втіленням світу почуттів та переживань виконавцем. Через образ танцівника хореографія транслює його світовідчуття. Пластика і духовний світ артиста разом впливають на внутрішнє значення хореографічного твору. Наприклад, дайський танець, присвячений китайській троянді, набуває певного

естетичного навантаження – образ цієї квітки, переданий через рух, символізує процвітання, скромну красу та оновлення [1].

Класична китайська хореографія побудована на єдності усього тіла артиста. Під час танцю професійні виконавці враховують кожну деталь рухів - підйом рук вгору і опускання їх вниз, рух тіла на місці чи переміщення у просторі, поворот голови і переведення очей тощо. Особливу увагу приділяють диханню. Навіть при виконанні самого маленького поруху, танцівник контролює процес і розуміє, у який момент треба трохи відпочити або розслабитися.

Різноманітні танцювальні прийоми, як наприклад, нахили, обертання і вигини усього тіла, утворюють основну форму китайського хореографічного мистецтва. Грація, витонченість і природність традиційного класичного танцю наповнена глибиною і сенсом, низкою внутрішніх складників [5, 109].

Особлива риса, яка притаманна китайським професійним виконавцям – це «Юнь» («внутрішній зміст»). Саме вона надає китайській хореографії тієї неповторності, якою не стомлюється захоплюватися весь світ. Дуже важливими для завершення художнього образу у китайському танці є внутрішні переживання артиста, його погляд, вираз обличчя, «мова» тіла. І поряд з тим, велике значення у традиційному класичному танці Піднебесної має техніка з різноманітними рухами по колу, акробатичними та гімнастичними трюками тощо [8, 110].

Важливим елементом китайського хореографічного мистецтва вважається сила, яка визначає контраст між зовнішнім та внутрішнім рухом та є їх внутрішнім ритмом. Для виконавського стилю китайського класичного танцю притаманний вільний ритм, який відрізняється від звичних для європейців ритмів 2/4, 3/4, 4/4.

Вільний ритм китайських танців візуально краще сприймається, оскільки малюнок хореографії Піднебесної повністю залежить від музики. Танцівники майстерно відображають своїми рухами темп музичного твору та його динаміку. Як і музична фраза, малюнки танцю послідовно і логічно чергуються один з одним в музиці, логічно змінюють одна одну [15].

У процесі підготовки нашої кваліфікаційної роботи «Світоглядність символіки Китаю» ми не могли оминати цікаве дослідження В. Кондзьолки філософського знання Платона. Ці дослідження цікаві з точки зору етики та моралі у пошуку істини, блага, добра у змістах традиційного хореографічного мистецтва Піднебесної.

Ці системи поглядів науковець порівнює з внутрішнім бажанням особистості досконалості, еталону. З урахуванням цих устремлінь, кожний митець відтворює певні речі чи явища природи. Яскравим прикладом виступають різні види та жанри мистецтв: музика, драматургія, епос, які будуються на принципі наслідування

Подібне присутнє і у традиційних танцях Піднебесної як прикладі найточнішого відтворення образу краси та досконалості через символічність рухів. Поняття «образ», «ідея», «ідеал», які піднімав ще давньогрецький філософ Платон, характеризують поняття академічності в змісті китайської хореографії.

Вона дійсно виступає як духовне, досконале, абсолютне, неперевершене та ідеальне явище з глибинними духовними основами. Це проявляється у внутрішній силі виконавця, його духовності, ментальності. А також, у зовнішньому втіленні емоцій в танцювальному образі через символи та знаки [3, 464].

Сучасне хореографічне мистецтво Китаю є втіленням традиційної ментальності культури Піднебесної. Понад тисячу видів різноманітних китайських танців нараховується на сьогодні. Серед них: ханьський «танець дракона», який є символом Піднебесної, «танець лева» та «танець із червоним шовком»; монгольський танець «аньдай»; тибетський «сяньцзи»; уйгурський танець «сайнайму» та дайський «танець павича»; корейський «танець з віялами» та багато інших.

Багато з китайських танців захоплюють своєю експресією, яскравістю та динамікою, виступаючи символічним відображенням могутності великої імперії Піднебесної. Деякі танці мають глибоке смислове навантаження, віддзеркалюючи через знаки та символи духовне багатство нації, її епохальні події, релігію та філософію.

Загалом, танцювальній культурі Китаю властива унікальна здатність передавати у лаконічному вигляді із покоління у покоління дбайливо збережену культурну спадщину. Хореографічне мистецтво виступає дбайливим хранителем цінного пласту мистецької інформації, яка простягається своїм корінням у глибину віків і в наступні епохи виступає як символи Піднебесної [7].

1.2. Квітковий символізм у традиційній танцювальній культурі Піднебесної

Однією із найбільш символічних культур у світі вважається традиційна культура Китаю. Вона вся наповнена втіленням краси, рівноваги, гармонії і природи. Піднебесна як «країна квітів» завжди надихала різних діячів культури і мистецтв. Витончені образи квітів символізують духовну досконалість, красу, цвітіння, супроводжуючи звичайне життя китайців. Квіти і їх пелюстки мають недовговічну красу, тож ототожнюють собою миттєвість, тимчасовість.

Квітка у багатьох світових культурах порівнюється з дівочою граційністю, стрункістю, вродою, символізуючи їх. Дівоча краса і юність оспівувалися стародавніми китайськими поетами і письменниками в образі лотосу, троянди, орхідеї чи квітів персикового дерева. Квітка у китайській культурі, на відміну від європейської, символізує молодість, а не кохання [3, 465].

Використання квіткової символіки характерне майже для усіх видів мистецтва Піднебесної. Своє значиме місце вона знайшла у традиційному китайському танці, поряд зі скульптурою, класичною поезією та художньою творчістю. Основним образами хореографічних постановок є півонії, лілії, лотос, жасмин китайська троянда тощо.

Однією із найдавніших вважається хореографічна композиція «Танець Лотосу». Науковцями виявлено, що витoki цього традиційного китайського танцю, наповненого символікою лотосу, мають зв'язок із культурою правлячої династії Хань (200 р. н.е.). Дякуючи своїй унікальності, «Танець Лотоса» існує і на сьогоднішній день. Він став справжньою національною традицією Китаю.

Образотворчі мотиви цієї прекрасної квітки втілюються у хореографічному творі за допомогою рухів рук та всього тіла. Під час танцю виконавці розкривають руки у формі лотоса. Коливання квітки на воді створюється за допомогою перенесення ваги тіла з ноги на ногу. У деяких випадках Для підкреслення образу лотоса іноді під час танцю застосовується віяло. Воно є втіленням грації, з якою ця неймовірна квітка колишеться на воді [7].

Лотос вважається у Китаї символом дуже хорошої людини. Ця людина ніколи не забрудниться, навіть якщо бруд буде її оточувати. Загалом, у живій природі коріння лотосу занурені у багнюку. Проте, гнучкий стовбур цієї квітки через водяну товщу лине до світла. Як лотос тягнеться до сонця, так і людина жадає досконалості та ідеальності.

Саме духовне зростання людини символізує квітка лотосу. Як стверджують філософи Піднебесної, Лотос - це символ вічного життя, безсмертної природи людини та духовного розкриття. Тож, квітка лотосу не намокає від води як дух не забруднюється ніякою матерією [16, 55].

Здавна лотос у Піднебесній втілює омолодження, відродження, відновлення та безсмертя. Саме так, як ця квітка розкривається на світанку і закривається на заході небесного світила. Китайці поетично ототожнюють лотос з Космосом, із Сонцем, яке сходить над землею. На думку китайців, квітка лотосу є результатом поєднання місячних сил води і Сонця. Американський дослідник міфології Дж. Кемпбел досить влучно висловився, що *«весь світ розвивається у стихійних процесах перероджень»* [16, 56].

У буддійських мандалах, які є сакральним символом, що використовується при медитаціях, сам Будда, який у перекладі зі санскриту означає «пробуджений», зображений сидячим у квітці лотосу. У християнських традиціях теж існує подібний сюжет - через символіку Лотосу передаються образи Лілії і Тюльпану. А Діва Марія, яка є матір'ю Ісуса Христа, оспівана у середньовічних гімнах як *«квітковий келих, де відпочиває у безпеці Христос у виді птаха»* [16, 53].

Ще до поширення буддизму, релігійного вчення про духовне пробудження, китайці ставилися до лотосу шанобливо, як до священної рослини. За їх віруваннями, ця прекрасна квітка уособлює чистоту, родючість, цнотливість та продуктивну силу. Не даремно народ Піднебесної надавав лотосу значення жіночого генія та духовної витонченості.

На відміну від Індії, де виник буддизм (орієнтовно у VI столітті до н. е.), буддизм Китаю нагороджує цю квітку більшою символікою. Лотос у Піднебесній вважається одним із Восьми Дорогоцінних Речей. Він займає почесне місце серед чесності, твердості, сімейної гармонії, рішучості, процвітання та благословення багатодітністю.

У цьому і закодований основний сенс китайського традиційного «Танцю Лотоса» (莲花舞). Він полягає у твердженні, що квіти Лотоса завжди залишаються чистими та витонченими, не дивлячись на брудну воду, у якій вони зростають [16, 54].

На початку XX століття танець Лотосу, який протягом кількох тисячоліть значно видозмінився, набув нових естетичних утворень та нових рис виразності. Це відбулося завдяки змінам поглядів китайців на міфологічність хореографічного мистецтва. Ще однією важливою причиною стало те, що під впливом академічної балетної школи Європи, класичний танець Китаю набув інших художніх форм та вийшов на новий етап свого розвитку.

Традиційним квітковим символом достоїнства, процвітання і аристократизму у Китаї вважається розкішна півонія. Танець півонії є елітарним і вишуканим. Ще за правління династії Чжао в Імперію Сун (960-1279 рр.) півонію зображували на побутових речах, на розкішних прикрасах, у порцеляні. Її називали «квіткою імператора» і їй присвячували неймовірно красивий, урочистий і масштабний танець [3, 466].

Впродовж всієї китайської династії Цин, яка існувала майже три століття (1644-1912) півонія стала національним державним символом Піднебесної. Її символічний образ уряд сучасного Китаю застосовує на багатьох заходах

світового рівня. Тож, уся могутність та велич китайської держави зображені у Танці півонії, передаючи бажання народу цієї країни до миру і благополуччя.

Китайський танець надає символу квітки образну виразність, яка несе у собі власні почуття, інтелект, емоції танцівника, оскільки під час виконання відбувається злиття духовних поривів і пластики тіла. Так артист через танець передає своє відчуття світу.

Науковці В. Алтухов і Вей Вей у своїй статті влучно зазначають: *«Через образ танцівника хореографічне мистецтво втілює його внутрішній світ, тож поєднання танцювальної комбінації і рухів тіла з духовністю виконавця дуже впливає на наповненість танцю»* [1, 386].

Танець народу дай, який проживає у південній частині Китаю, присвячений гібіскусу – китайській троянді – несе неймовірне естетичне навантаження. Аромат цієї квітки є символом скромної дівочої краси, оновлення людини та світу, процвітання. Дайський танець троянди зачаровує своєю витонченістю і змістом, який втілює образ нев'янучої краси квітки у образі дівчини.

Рухи виконавиць демонструють духовну досконалість, скромність, грацію дайських молодих дівчат. Танцювальна лексика наповнена вишуканими, красивими позами, жестами, сором'язливими рухами, безшумними кроками. Ноги танцівниць постійно знаходяться у напівзігнутому положенні, а коліна пружно згинаються і розгинаються.

Тулуб у більшості своїй гойдається з боку у бік, все тіло кружляє. А руки, які у китайському танці мають дуже виразне наповнення, втілюють внутрішню силу, гнучко виштовхуючи, витягуючи та перевертаючи долоні [11, 215].

Загалом, художня традиція квіткової символіки у традиційних танцях Піднебесної виражає давньокитайську хореографічну культуру, у якій виконавські технології дуже регламентовані. Будучи однією із найдавніших цивілізацій світу, Китай впродовж п'яти тисячоліть розвивав, удосконалював свою танцювальну культуру. Усі філософські, мистецькі, релігійні, духовні прототипи духовної краси, такту, порядності цієї країни, втілилися у хореографічному мистецтві цієї країни Сходу.

1.3. Бамбук та чапля – символи традиційних цінностей Китаю

У традиційній китайській культурі бамбук (竹子), а також квіти сливи (梅花), орхідеї (兰花) та хризантеми (菊花) разом утворюють своєрідну групу під назвою «Чотири джентльмена». Кожний із перерахованих членів групи символізував якусь рису у характері ідеальної традиційної культури Китаю. З кожним із цих рослин традиційно асоціюються певні лінії поведінки людини.

У випадку бамбуку його сила полягає у його неймовірній грації – він спокійний, гнучкий і простий. Тобто, він є уособленням скромності і розумової сили. А його довгі корні, які проникають глибоко у землю, символізують стійкість і наполегливість [6]. Саме ці показники символіки бамбуку у традиційній культурі Піднебесної спонукали нас створити для нашої кваліфікаційної роботи хореографічну композицію «Бамбук».

Перераховані вище Чотири джентльмени іноді використовуються для позначення чотирьох пір року. Так, квіти сливи символізують зиму, орхідеї виступають символом весни, бамбук символізує літо, а хризантеми – осінь. Поряд із цвітінням сосни і сливи, бамбук також іноді є частиною «Трьох друзів зими» (冬天的三个朋友). Кожна із цих рослин шанується китайцями за їх здібність не в'янути з настанням холодів [6].

На багатьох традиційних китайських картинах бамбук зустрічається у якості центрального елемента. Це пов'язано з тим, що впродовж тисячоліть художники Піднебесної використовували бамбук у якості художнього мотиву у своїх роботах. А ще зображали його разом із вище згаданими Чотирма джентльменами і Трьома друзями зими.

У китайців існують ідіоми, пов'язані з бамбуком. Одна з них дослівно звучить так: «Малюючи бамбук, ви повинні мати у своєму серці образ бамбуку». Це має таке символічне значення: «мати добре продуманий план». Ще одна ідіома: «Достатньо сили, щоб розбити бамбук» означає «непереборну силу». Або ідіома «Використання бамбукового кошика для набору води» має символічне значення «марних зусиль» тощо [6].

Якщо звернутися до історії середньовічного Китаю X-XIII століть, то можна дізнатися, що культура та мистецтво країни у той період пройшли немало випробувань. Офіційне мистецтво зосередилося поруч із двором імператора та закладу Академії мистецтв. Академічний китайський живопис на той час базувався на створенні невеличких картин із зображенням різноманітних пейзажів, птахів і квітів, тварин та рослин.

Художники використовували одноманітні мотиви та їх варіації. Дослідник і критик того часу Хань Чжо критичував академічну спільноту художників за небажання пошуку нових цікавих стилів та мотивів. Із кола несміливих колег виділявся художник Цуй Бо, який став відомим у Китаї дякуючи роботі у двох напрямках: «пернаті» (有羽毛的) і «живопис бамбука» (竹画).

Із птахів митець любив зображати чаплю, качку, лебедя та гусей. А з представників флори – бамбук і вербу. Загалом, середньовічний китайський символізм прагнув досліджувати і втілювати природу, птахів, квіти тощо [2].

Художник Цуй Бо, який жив у XI столітті, добре розумів поведінку живих істот, яких зображав на своїх картинах. Це дозволяло йому творити у «вільній» манері. Його композиції вважаються дослідниками більш виразними та безпосередніми, ніж у його колег-попередників. До XX століття дійшов його твір «Бамбук і чапля», що зберігся майже без пошкоджень, як і біля десяти його інших картин.

Картина Цуй Бо «Чапля і бамбук» досить символічна – сильний вітер гне пружний стовбур бамбука і рве його листя. Але стовбур рослини протистоїть сильному шквалу, як і біла чапля. Вона вперто йде вперед, не зважаючи на сильний вітер. Це зображення символізує буревії людської долі і незламність під ударами життя. Проте, сама природа зображена так майстерно і реалістично, незважаючи на монохромність кольорів [2].

Загалом, якщо звернутися до символізму птахів у китайській культурі, то чапля (苍鹭) пов'язана зі шляхом людини. На відміну від журавля (起重机), який асоціюється із довголіттям. Чапля – водоплавна птаха, яка живе у Європі, Азії та Африці. Вона терпляча за характером і добре пристосовується до оточуючого

середовища. У символіці фен-шую чапля є символом очищення від бруду і захисту від нечисті. Тобто, символ чаплі використовується як оберіг дому, сімейних традицій і звичаїв [12, 29].

Також чапля є символом приходу весни та життєвих змін. Вона виступає сприятливим талісманом для позитивних змін. Чапля як талісман залучає щастя у родину. Якщо птаха приносить своїм пташеняткам змію для годівлі – вона є талісманом, який охороняє і турбується про дітей. Чапля часто виступає талісманом для мандрівників, а саме її зображення з каменем у лапах. Вона допомагає їм не збитися з дороги.

Якщо далі аналізувати чаплю як талісман у китайців, то можна прослідкувати, що птах, який стоїть на одній нозі і тримає в іншій камінь – символ пильності. Жителі Піднебесної вірять, що чапля є сонячним птахом. Тож, розміщують її фігурку або зображення на сонячному боці кімнати, оскільки так талісман цієї птахи стає дієвим.

Таку ж силу має і розміщення талісману близько до води – вази, фонтанчика або акваріума. А також китайці вірять, що зображення чаплі у гнізді також посилює дію талісмана. Так пташка буде міцно поєднана з домівкою людей і буде турботливо його охороняти [12, 30].

Образ чаплі досить популярний в культурі Китаю та зустрічається у будь-якому виді мистецтва. Митці Піднебесної пишуть картини із зображенням цього птаха, виконують різну ручну роботу, поети оспівують його простоту і незламність. Наприклад, існує цікава картина невідомого китайського художника «Хохлаті чаплі на снігу», який використав у своїй роботі картини із зображеннями чапель митців епохи Мін (XIV-XVII століття).

Оригінальність роботи полягає у тому, що невідомий митець перевернув звичну композицію у дзеркальному відображенні і літній пейзаж обернув на зимовий. Якщо у шаблонних композиціях чапля зображена, ловлячи рибу, то у зимовій версії чапля спостерігає за риболовлею, вмотившись на вербі. До слова, китайські художники досить часто зображують чаплю у ставку з квітами лотосу. Відомою картиною періоду династії Сун є «Чапля і ставок з квітами лотосу» [12, 30].

Китайці люблять і поважають прекрасну білу чаплю і журавля як символів світу. До речі, релігійні китайські повір'я стверджують, що білі журавлі живуть на острові Благословення. Їх міцні крила переносять людські душі до Західного раю. А от біла чапля є символом багатьох культур. Ми вже визначили, що у китайців чапля – це чистота, терпіння, довге життя. Народ Піднебесної вірить, що чаплі спілкуються з богами.

А числені індіанські племена поважають чаплю за рішучість та допитливість. Для них, ця птаха є символом мудрості. До того ж, чаплю вважають символом руху за течією, оскільки вона є водною істотою. Індіанці вважають чаплю дуже красивою пташкою, граційною та благородною і впродовж багатьох епох шанували її [12, 37].

Важливою складовою Китайської культури є танцювальний фольклор. В саму основу хореографічного мистецтва Піднебесної закладено сюжети з традицій, символів, поклоніння тотемам, органічного злиття з природою. Танцювальними рухами, жестами, позами та мімікою виконавці втілюють звички птахів, звірів, образи квітів, дерев та трав. У нашій хореографічній постановці ми також засобами танцю прагнули передати образ міцного і незламного Бамбуку.

У національній культурі Піднебесної наслідувальні рухи птахів та рослин у хореографічному мистецтві несуть глибоке смислове навантаження. Сюжети різноманітних традицій та обрядів етнічних народів, які живуть на території Китаю, закладені в основу традиційних китайських танців.

Наслідування звичок та рухів звірів та птахів, рослин чи явищ стало елементами тих чи інших танців цієї країни. А також є проявом злиття людини з природою. Саме через танець людина пластично втілює навколишній світ. Китайські танці, як правило, досить екзотичні, пластично вільні, динамічні та витончені [12, 35].

У процесі створення нашої кваліфікаційної роботи, ми дослідили, що перші зображення рослин та птахів як об'єктів первісного культу зустрічалися вже в часи палеоліту. Дуже часто вони були зображені у образі жінки. А також дослідники знайшли малюнки з характерним положенням рук, що імітують

крила птахів, трипалу кисть жіночої руки, що є символом птиці. На зображеннях присутні гіпертрофовані статеві ознаки, що є символом родючості.

Тайський народ чжуан, який проживає на південному сході Китаю, схилився перед білою чаплею і журавлем. Він їх вважав священними істотами, посланцями божественного світла. А спів цих птахів для народу чжуан є покликом пращурів з минулого. Чапля для цього етносу символізує вірність і чисті стосунки. Вони вірили, що побачити танець чапель означає велике щастя для людини. І найбільшим гріхом було зруйнувати гніздо чи убити чаплю [12, 33].

У маньчжурів існує наслідувальний «Танець чаплі» (鹭舞), а у чжуанів «У долині стерхів» (在斯特赫山谷). Також, наслідувальні рухи лебедів помічені у танцях народу мао і у коловому танці уйгурів «Хей-ро». Великою популярністю у минулому користувався танець-пантоміма «Лебідь» (天鹅) у народу хуей. Він мав імпровізаційний характер та виконувався лише жінками.

Учасниці ставали поруч одна з одною і розкривали руки. По черзі робили махи руками, імітуючи рухи крил. Голову нахиляли з боку у бік, як лебідь закидує свою шию. Весь танець супроводжувався звуками «клі-клі-клі», наслідуючи крики лебедів. Дослідники припускають, що танець-пантоміма «Лебідь» пізніше увійшов до традиційного танцю народу хуань «Лондол» (伦敦) [12, 33].

Як можна переконатися із наведених прикладів, у традиційній китайській хореографії дуже значне місце займає неповторна система внутрішнього і зовнішнього світу людини. Це виражено у танцювальному мистецтві як органічне поєднання особливостей духу особистості, пластичного руху, дихання і ритму. У будь-якій хореографічній постановці китайських балетмейстерів закладені принципи міцного зв'язку з природою, навколишнім світом, поклоніння світу Вищому.

Дослідники культури Піднебесної зазначають, що китайський танець, як і танці будь-якого іншого народу, відображає генетичний код своєї нації. Оскільки

танець є одним із найбільш ранніх видів мистецтв, він увібрав у себе космологічні та анімістичні вірування і бачення первісних народів навколишнього світу. Жива природа, тварини, птахи, рослини – це той світ, який оточував первісну людину на зорі її розвитку і спілкування з ним закладаło основи традиційної культури.

У Китаї головним мірилом мистецтва є не людина, а природа і людина у ній. Природа залишається непізнаною до кінця і тим цікавіше до неї доєднатися хоча б через рухи танцю. Втілюючи пластикою тіла образи природи, тваринного світу, людина немов би зливається з ними. Наповнюючись через танець живою силою природи, людина, у свою чергу, розкриває і свій внутрішній світ.

Квіти, рослини, тварини і птахи – все це є образами і символами китайської традиційної культури, яка наповнена захопленням природою, відтворенням її краси у мистецтві, втіленням гармонії Всесвіту. Створюючи нашу хореографічну композицію, ми надихнулися глибоким символізмом Бамбуку як прояв непохитності та гнучкості людського духу.

Висновки до першого розділу

1. Проаналізовано, що хореографічне мистецтво Китаю має свої символічні властивості. Танець Піднебесної являє собою струнку систему знаків та символів. Дякуючи символіці рухів китайці мають можливість проявити себе та втілити оточуючий світ. Тож, китайське мистецтво танцю має ірраціональний початок. Хореографічне мистецтво Китаю являє собою систему норм, ідей та поглядів народу.

Джерелом китайського танцю є такі естетичні поняття, як: цзин (концентрація), ци (вияв енергії) і Шен (дух). Вони є відлунням трьох основних релігій Піднебесної - даосизму, конфуціанству і буддизму. Китайські танці увібрали в себе традиції народу, його фольклор, елементи придворних танців, мистецтва китайської опери, рухи бойових мистецтв і понять філософії. Кожна з правлячих династій Китаю привносила у національне хореографічне мистецтво власні символи та стилі.

На сучасному етапі завдяки впливу етнічних спільнот, які проживають на території країни, відбувається взаємодія різних культурних процесів. Сьогодні нараховується понад тисячу видів різноманітних китайських танців. Найбільш відомі: «танець дракона», «танець лева», «танець із червоним шовком», «танець павича», «танець з віялами» тощо. Загалом, хореографії Китаю властива унікальна здатність передавати через символіку свою культурну спадщину.

2. Визначено, що традиційна культура Піднебесної є однією із найбільш символічних культур у світі. Будучи наповненою прагненням до краси, природи і гармонії, вона вважається «Країною квітів». Витончені образи квітів як символи духовної досконалості завжди приваблювали різних китайських митців. Майже для усіх видів мистецтва Китаю характерне використання квіткової символіки.

У хореографічному мистецтві основними символічними образами стали півонії, лілії, лотос, жасмин китайська троянда. Так, хореографічна композиція «Танець Лотосу» вважається найдавнішою. Вона стала національною традицією і його танцюють на сучасному етапі. Народ Піднебесної вважає квітку лотоса символом хорошої людини, вічного життя та духовного зростання.

Розкішна півонія також шанується у Китаї та вважається традиційним символом аристократизму, достоїнства і процвітання. Танець півонії є дуже вишуканим і елітарним. У давнину цю квітку називали «квіткою імператора». Сьогодні півонія - національний державний символ Піднебесної. Тож, художня традиція квіткової символіки дуже розповсюджена у традиційних танцях Піднебесної і поряд з філософськими, релігійними та духовними прототипами краси наповнює самотнію і неповторну культурну спадщину Китаю.

3. Нами було розглянуто ще досить популярні символи традиційної китайської культури - бамбук, квіти сливи, орхідеї та хризантеми. Кожний із перерахованих елементів природи символізує певну рису характеру та лінію поведінки людини. А ще, ці чотири символи використовуються для позначення чотирьох пір року. Так, квіти сливи символізують зиму, орхідеї виступають символом весни, бамбук символізує літо, а хризантеми – осінь.

Бамбук, якому ми присвятили нашу хореографічну постановку, вважається уособленням розумової сили і скромності, стійкості і наполегливості. Його сила полягає у його неймовірній грації. Бамбук часто зображується на картинах китайських художників, які використовували його як основний художній мотив своїх робіт. Загалом, академічний китайський живопис базується на створенні невеличких картин із зображенням пейзажів, птахів і квітів, тварин та рослин.

Птахи також мають свій символізм у китайській культурі. Образи чаплі, журавлів, диких качок, лебедів досить популярні у культурі Піднебесної та зустрічаються у будь-якому виді мистецтва. У хореографічному фольклорі Китаю часто зустрічаються танці, присвячені природі. Танцювальними рухами, жестами, позами та мімікою виконавці втілюють звички птахів, звірів, образи квітів, дерев та трав.

РОЗДІЛ 2. Художні особливості хореографічної постановки «Бамбук» у контексті створення кваліфікаційної роботи «Світоглядність символіки Китаю»

2.1. Ідейно-тематичний аналіз хореографічного твору

Тема: Непохитність та гнучкість людського духу через призму китайської символіки бамбука.

Ідея: Відображення внутрішньої боротьби людини, яка стикається з життєвими випробуваннями попри негоди й труднощі, знаходять в собі силу згинатися, але не ламатися, зберігаючи цілісність.

Надзавдання: Через символіку бамбука показати внутрішню силу людини та її здатність зберігати рівновагу між гнучкістю та стійкістю перед життєвими випробуваннями, а також відобразити важливість духовного розвитку й самовдосконалення в умовах постійних змін і випробувань

Конфлікт: Боротьба між відчуттям слабкості й бажанням залишитися непохитним, символізуючи протистояння між м'якістю та силою, незламністю та покорою, підкреслюючи значення внутрішньої рівноваги.

Наскрізна дія: Поступове розуміння героями, що справжня сила полягає не в протистоянні або жорсткості, а в здатності згинатися, як бамбук, не втрачаючи своєї суті, стійкості й здатності відновлюватися.

Час дії: Умовний, що дозволяє поєднати традиційне й сучасне у різних культурних контекстах.

Місце дії: Символічне та узагальнене – це умовний бамбуковий гай, який одночасно втілює природу та внутрішній світ героя. Символізує гармонію, яку людина шукає, місце, де вона може знайти внутрішню рівновагу й духовну силу.

Форма: Дуєт.

Стиль: Сучасний танець.

Жанр (за драматургією): лірико-драматичний.

Лібрето

На сцені постають темні обриси бамбукових стебел. Вони стоять нерухомо, наче символ стабільності та тиші. У центрі з'являються Вони — головні герої, чоловік і жінка, які потрапляють у світ, де все гармонійно поєднується. Атмосфера сповнена тиші, яка поступово порушується прихованою тривогою — це вітер змін, що намагається зруйнувати рівновагу.

Вітер посилюється, і бамбук під його впливом починає гнутися. Герої, як і бамбукові стебла, намагаються опиратися потужним поривам. Через швидкі, агресивні рухи, що символізують боротьбу та хаос, різкі повороти й нахили тіла, немов стебла, що намагаються втриматися, герої ведуть боротьбу за збереження своєї ідентичності перед обличчям труднощів.

Вітер не слабшає, але бамбук уже не чинить опору. Герої починають змінювати свій підхід, приймаючи випробування як частину свого шляху. Їхні рухи стають плавнішими, тіло героїв згинається, але не ламається, відображаючи нове розуміння життя.

Герої починають усвідомлювати, що справжня сила полягає в гнучкості та вмінні пристосовуватися до обставин. Їхні плавні рухи передають гнучкість і гармонію, повільні нахили та м'які розтягування підкреслюють внутрішній баланс.

Зовнішні виклики більше не є загрозою. Бамбук росте, всупереч перешкодам. Герої танцюють у гармонії з оточенням, їхні рухи сповнені спокою та впевненості. Вони більше не борються з вітром, а співіснують із ним, вчаться приймати зовнішні сили, не втрачаючи своєї внутрішньої стійкості.

Своїми гармонійними рухами вони відображають спокій і впевненість, що чергуються з елементами рівноваги. Танцівники виконують рухи, що імітують ріст і розкриття, як стебла бамбука.

Герої досягають внутрішньої гармонії. Вони вже не бояться викликів, а стають єдиним цілим із природними силами. Їхні рухи повільні та врівноважені, символізуючи прийняття життєвих випробувань. Бамбуковий гай стає символом миру та стійкості.

Єдність у рухах, плавні переходи символізують спільність і гармонію з природою. Повільні нахили та розтягування відображають повне прийняття зовнішніх обставин.

Бамбуковий гай залишається незмінним, стебла спокійно розгойдуються в такт вітру. Герої стоять серед них, як частина цієї природи, не ламаючись і не підкоряючись зовнішнім силам. Останні рухи — це плавні й спокійні нахили, що символізують внутрішню гармонію і силу.

Дійові особи та їх характеристика

Чоловік (Герой) уособлює силу, стійкість і боротьбу зі змінами, що відбуваються навколо. Він чинить опір зовнішнім впливам, але поступово приходить до усвідомлення того, що справжня сила полягає не в протистоянні, а в гнучкості та адаптації.

Його хореографічні рухи різкі, агресивні, напружені, що відображають боротьбу та хаос. Згодом вони стають плавнішими, м'якішими, символізуючи прийняття і гармонію. Емоційний розвиток героя спочатку перебуває в стані тривоги та напруги, але згодом трансформується, знаходячи спокій і внутрішню гармонію.

Жінка (Героїня) є символом жіночої мудрості, емоційної стійкості та сприйняття. Вона відображає м'якість і водночас силу, яка приходить через прийняття та гнучкість перед обличчям труднощів. Її танцювальні рухи мають певну тривожність, але зберігають внутрішню плавність. У фіналі, її танець стає відображенням повної гармонії з навколишнім середовищем. Вона виконує легкі нахили, розтягування та хвилеподібні рухи.

Емоційне піднесення героїні спочатку сповнено напругою, але вона швидше за чоловіка усвідомлює необхідність прийняття змін, тим самим допомагаючи обом персонажам досягти гармонії.

Вітер (Абстрактний образ) є уособленням зовнішніх змін, випробувань і викликів, які намагаються порушити спокій та рівновагу героїв. Він одночасно виступає ворогом і вчителем для персонажів, змушуючи їх трансформуватися.

Танцювальні рухи Вітру відображають силу і наполегливість. Він проникає в простір сценічної дії через швидкі, хаотичні та потужні рухи. Це реалізовано через світлові ефекти, які символізують вітер випробовуючи персонажів на міцність та допомагає їм знайти справжню гнучкість і силу.

2.2. Композиційно-архітектонічна будова хореографічної постановки

Хореографічна драматургія постановки

Експозиція: Символічним пробудженням бамбука як живого символу сили, стійкості й гнучкості. Герої виконують плавні, розтягнуті рухи, що імітують ріст бамбука. Легкі нахили корпусу, повільні витягування рук угору, схожі на підйом пагонів до сонця, символізують нове життя і зв'язок з природою.

Зав'язка: Зустріч бамбука з зовнішніми викликами та випробуваннями, такими як сильний вітер, дощ і зміни середовища. Герої переходять до більш динамічних рухів, включаючи різкі змахування руками, швидкі повороти й вигини тіла, що імітують коливання бамбука під впливом стихій, ламаючись під тиском зовнішніх сил.

Розвитку дії: Зовнішній конфлікт між бамбуком і природними стихіями, але й внутрішню боротьбу: необхідність залишатися стійким і непохитним, але водночас гнучким і здатним адаптуватися. Герої візуально передають напругу між силою і вразливістю, показуючи, що для виживання потрібно вміти не тільки чинити опір, але й піддаватися зовнішнім впливам, не ламаючись.

Кульмінація: Бамбук переживає найсильніше випробування. У цей момент стає очевидним, що головна сила бамбука полягає не в протистоянні, а у здатності бути гнучким і адаптуватися до стихійних впливів. Сцена наповнюється потужною енергією, а рухи героїв досягають свого апогею.

Розв'язка: Момент внутрішнього і зовнішнього заспокоєння після напруженої боротьби. Бамбук, вистоявши перед бурею, повертається до стану рівноваги, що символізує перемогу не через протистояння, а через гнучкість і прийняття. Танцівники демонструють внутрішню гармонію та відновлення.

Музична драматургія

Основні частини	Такти	Хронометраж
<i>Експозиція</i>	32	00:27 с.
<i>Зав'язка</i>	64	01:24 с.
<i>Розвиток дії</i>	16	02:04 с.
<i>Кульмінація</i>	24	03:46 с.
<i>Розв'язка</i>	32	04:00 с.
168 тактів		06 хв. 08 сек.

Упорядкованість танцювальних епізодів

Епізод 1: Зародження – це початковий момент хореографічної композиції, який символізує процес зародження і зростання. На сцені панує атмосфера пробудження життя, де герої через свої рухи передають початок циклу, коли бамбук починає проростати крізь землю, тягнучись до світла.

У цьому епізоді рухи танцівників є плавними, повільними, сповненими внутрішнього спокою. Вони виконують витягування рук, нахили корпусу, підйоми на пів пальці, які відтворюють метафору зростання бамбука. Танцівники наче «розкриваються», як пагони, які пробиваються крізь ґрунт. Їхні рухи легкі та м'які, але одночасно точні, що символізує міць природи в її спокійному розвитку.

Герої рухаються по сцені в хаотично-розсіяній формації, що відображає природний безлад, з якого поступово виникає порядок. Поступово вони утворюють чіткі лінії й форми, що символізують структуру і стійкість молодого бамбука.

Даний епізод акцентує на природній циклічності життя і зростанні, де головна ідея полягає в тому, що сила бамбука починається з його глибокого

коріння та постійного руху до світла. Це момент початку, коли рухи передають відчуття новизни, надії та потенціалу для майбутнього розвитку.

Тривалість: 01 хв 10 с.

Епізод 2: Випробування стихією – це центральний момент хореографічної композиції, який представляє зіткнення головного героя з природними силами та символізує зовнішні виклики та випробування. У цьому епізоді героїня, що зображає бамбук, стикається зі стихією, яка випробовує її гнучкість і здатність протистояти негараздам.

Рухи танцівників стають більш різкими, напруженими та динамічними. З'являються елементи, що передають боротьбу з невидимими силами: глибокі нахили, стрибки, обертання корпусу. Їхні тіла наче кидаються в різні боки, як бамбук, що гнеться під поривами сильного вітру. Відчувається внутрішня напруга, але попри зовнішні сили, танцівники тримають стійкість, демонструючи здатність витримати тиск.

Герої рухаються в хаотичних формаціях, часто змінюючи траєкторії, наче їхні рухи контролюються силами вітру. Простір сцени наче стає полем бою, де героїня намагається зберегти рівновагу і контроль над своїм тілом, але її весь час кидає на межу падіння. Її положення на сцені міняється різко і несподівано, відображаючи непередбачуваність стихії.

Цей епізод символізує ті зовнішні обставини, які ставлять людину перед викликами та випробуваннями. Як і бамбук, який гнеться під тиском вітру, але не ламається, героїня бореться зі стихією, що намагається зламати її дух. Цей епізод підкреслює важливість гнучкості та адаптації в умовах непередбачуваних зовнішніх загроз. Хоча сили навколишнього світу можуть бути надзвичайно потужними, справжня сила полягає в здатності прийняти виклик і знайти шлях до внутрішнього балансу.

Таким чином, цей епізод є емоційним і драматичним контрапунктом до попередньої плавної гармонії, вносячи конфлікт та динаміку до розвитку композиції.

Тривалість: 01 хв 10 с.

Епізод 3: Боротьба та внутрішній конфлікт – це момент у хореографічній композиції, де головні герої вступають в глибоку внутрішню боротьбу, намагаючись знайти рівновагу між зовнішніми випробуваннями та внутрішніми переживаннями. Цей епізод символізує кризовий момент у розвитку героїв, коли відчуття розгубленості та напруження досягають свого піка, а внутрішній світ героїв починає конфліктувати зі зовнішніми умовами.

Танцювальні рухи в цьому епізоді набувають складнішої структури, відображаючи як зовнішню боротьбу зі стихією, так і внутрішній конфлікт. Героїня, що уособлює бамбук, виконує складні комбінації з балансуванням, обертанням та швидкими змінами напрямків.

Її тіло наче «розривається» між двома силами – необхідністю залишатися міцною, але при цьому гнучкою. Виникають жорсткі зупинки, вібраційні рухи, що відображають сумніви та страхи, з якими вона бореться всередині себе.

Епізод «Боротьба та внутрішній конфлікт» символізує найважчий етап шляху героя – момент, коли зовнішні випробування починають впливати на внутрішній світ, викликаючи сумніви й страхи. Героїня усвідомлює, що боротьба відбувається не лише зі стихією, але й у неї всередині. Ї

Її внутрішній конфлікт відображає класичну дилему: чи варто чинити опір змінам, чи варто знайти спосіб прийняти їх і адаптуватися до нових умов. Цей епізод підкреслює важливість внутрішньої сили, здатності до самоаналізу та пошуку гармонії всередині себе.

Таким чином, цей епізод стає кульмінаційною точкою внутрішнього розвитку персонажа, коли відбувається усвідомлення того, що справжня боротьба ведеться всередині нього самого, а не лише із зовнішніми обставинами

Тривалість: 01 хв 10 с.

Епізод 4: Відновлення та гармонія – це фінальний етап хореографічної композиції «Бамбук», де головна героїня проходить через внутрішнє перетворення і знаходить гармонію як із зовнішнім світом, так і з собою. Цей епізод символізує момент відновлення, прийняття та внутрішнього спокою після боротьби з випробуваннями.

Танцювальні рухи героїв поступово стають плавними, спокійними, відображаючи внутрішню гармонію та прийняття. Якщо в попередніх епізодах рухи були напруженими та рваними, то зараз вони набувають природної ритмічності та легкості. Герої виконують граціозні нахили, хвилеподібні жести, що нагадують рухи бамбука під легким вітерцем. Вони знаходять баланс між внутрішньою стійкістю та зовнішньою гнучкістю, демонструючи здатність адаптуватися до життєвих обставин.

Простір на сцені стає більш відкритим, що символізує свободу і гармонію з навколишнім середовищем. Герої займають центральне положення на сцені, рухаючись легко і невимушено, їх рухи відображають внутрішній баланс та спокій.

Даний епізод символізує момент внутрішнього перетворення і відновлення після пройдених випробувань. Як і бамбук, що може зігнутися під натиском вітру, але потім знову випрямляється, герої знаходять внутрішню силу через прийняття змін і адаптацію. Гармонія з собою та навколишнім світом стає кульмінацією її емоційної подорожі, коли вона більше не чинить опір змінам, а приймає їх як частину природного циклу життя.

Цей епізод підкреслює, що справжня сила полягає в здатності бути гнучким і стійким водночас, а гармонія досягається не через протистояння, а через прийняття та внутрішній баланс.

Тривалість: 01 хв 10 с.

Епізод 5: Завершення – це фінальна частина хореографічної композиції «Бамбук» яка підсумовує подорож головної героїні через випробування, внутрішні конфлікти та відновлення. У цьому епізоді відбувається символічне завершення її шляху, коли вона остаточно досягає гармонії та внутрішнього спокою, що є результатом пройденого нею шляху самопізнання і зростання.

Завершальні рухи героїв стають легкими, невимушеними, але водночас впевненими. Вони символізують завершення циклу боротьби та адаптації. Рухи плавні та злагоджені, з відчуттям повної єдності з природою та собою. Героїня виконує повільні оберти, нахили та підйоми, демонструючи внутрішню

гармонію та баланс, які вона досягла. Рухи можуть бути круговими, що символізує завершення циклу та повернення до стану спокою.

Простір стає символом відкриття та нескінченності. Героїня займає центральну позицію на сцені, проте її рухи розширюються в усі боки, ніби зливаючись з простором навколо. Інші танцівники, якщо є, можуть підтримувати її через групові рухи або виступати в другому плані, підкреслюючи головну роль героїні як символу гармонії та відновлення.

Епізод символізує завершення циклу зростання та самопізнання героїв. Як бамбук, який пройшов через випробування стихією, вони знову стоять міцно, але гнучко, готові до нових змін і викликів. Вони приймають світ таким, яким він є, і знаходять свою силу через гнучкість і гармонію з оточенням.

Цей епізод є кульмінаційним висновком всієї хореографічної композиції, який передає головну думку – справжня сила полягає не у протистоянні, а у здатності пристосовуватися, відновлюватися та жити в гармонії з природою та собою. Завершення символізує готовність до нових циклів життя та нових випробувань, які вже не сприймаються як загрози, а як частина природного шляху.

Тривалість: 01хв.10 с.

2.3. Характеристика музичної основи хореографічного твору та сценографія

Музична основа хореографічної композиції «Бамбук» є важливим елементом, який підкреслює символіку бамбука як природного образу стійкості, гнучкості та гармонії. Музика у цій композиції грає роль не тільки фону для рухів, а й інтегрується в їх структуру, відображаючи в кожному епізоді емоційний і сюжетний розвиток героїв.

Музика супроводжує всі основні етапи розвитку сюжету, допомагаючи глядачеві відчувати еволюцію внутрішнього стану героїв та підкреслюючи ключову тему композиції – стійкість і гнучкість у випробуваннях.

Музична характеристика *першого епізоду* задає загальний тон композиції, відображаючи початок життєвого циклу. Повільний і спокійний темп підсилює відчуття природного росту та пробудження. Мелодія і ритм сприяють поступовому нарощуванню динаміки, що співзвучно з тим, як маленький бамбук пробивається крізь землю, готуючись до подальших випробувань і зростання.

Музика на початку має повільний темп, з м'якою, майже нечутною динамікою, що символізує поступове пробудження природи. Ритм дуже плавний, майже медитативний, нагадуючи природний процес росту, коли маленький пагін бамбука вперше пробивається крізь землю.

Поступове нарощування динаміки відбувається повільно, відповідно до темпу зростання бамбука, що підкреслює розвиток, але без різких акцентів.

У цьому епізоді доцільним є використання легких струнних інструментів, таких як гуслі та арфа, які створюють відчуття прозорості й легкості. Можна додати елементи електронної музики, наприклад, атмосферні педи, що підсилять ефект просторовості й пробудження.

Мелодія на флейті або на гуцині може бути основним інструментом, що відображає символічне зростання бамбука.

Музичний розмір – 2/4.

Темп: від помірного до швидкого.

Характер музики: глибинний, спокійний

Музична характеристика *другого епізоду «Випробування стихією»* хореографічної композиції передає напруженість і динаміку боротьби бамбука з силами природи. Музика стає більш різкою, хаотичною, відображаючи випробування, які доводиться переживати бамбукові паростку під дією стихійних явищ.

Темп значно пришвидшується порівняно з першим епізодом «Зародження», що передає відчуття швидкості та інтенсивності природних сил (вітер, дощ, буря). Музика має енергійний, іноді хаотичний характер, що підкреслює стихійність подій.

Динаміка нарощується в кілька хвиль, відображаючи раптові зміни в природі – зокрема, вибухові моменти бурі та її затихання. Звукові акценти стають різкими, підкреслюючи силу ударів стихії.

Мелодія стає більш розірваною та драматичною. Використовуються короткі, уривчасті фрази, які символізують несподівані напади стихії. Інструменти можуть використовувати дисонанси та синкоповані ритми, щоб створити відчуття напруги.

У цьому епізоді активно використовуються ударні інструменти, що передають силу стихії. Наприклад, великі барабани та литаври створюють ефект грому й символізують важкі удари стихії.

Також застосовуються різкі звуки струнних та духових інструментів, які створюють відчуття шквалу вітру. Струнні інструменти, як-от скрипки та віолончелі, можуть використовувати швидкі арпеджіо або трелі, що нагадують пориви вітру.

Важливим компонентом є звукові ефекти, що імітують природні явища: свист вітру, шум дощу, звуки грому. Ці ефекти вводяться в різні моменти епізоду для посилення драматичного ефекту.

Музика в цьому епізоді передає атмосферу хаосу та небезпеки. Швидкі, нерегулярні ритми разом із гучними звуковими акцентами створюють відчуття сили та напруги стихії, яка прагне зламати молодий бамбук. Це відображає центральний конфлікт епізоду – протистояння бамбука зовнішнім випробуванням, який, незважаючи на всі труднощі, намагається вистояти та зберегти свою силу.

Музичний розмір – 2/4.

Темп: від помірного до швидкого.

Характер музики: глибинний, спокійний

Музична характеристика ***третього епізоду*** хореографічної композиції відображає глибокий емоційний та фізичний процес протистояння, як зовнішньої стихії, так і внутрішніх сумнівів. Цей епізод є вершиною боротьби бамбука – він одночасно протистоїть стихіям і намагається знайти внутрішню силу, щоб витримати ці випробування.

Музика набуває драматичності через змінний темп, який то прискорюється, то сповільнюється, відображаючи коливання героя між боротьбою і моментами внутрішнього пошуку. Це створює ефект напруги та постійної невизначеності, що є характерним для конфлікту.

Динаміка змінюється від гучних, могутніх оркестрових моментів, які символізують зовнішню боротьбу, до тихіших, майже інтимних фраз, що підкреслюють внутрішні переживання і рефлексії.

Мелодія стає більш драматичною, її структура відображає внутрішній конфлікт. Вона побудована на переплетінні двох контрастних тем: одна – різка, агресивна, символізує зовнішню боротьбу, а друга – більш задумлива і напружена, що підкреслює внутрішні сумніви бамбука.

Часті зміни мелодії передають коливання між боротьбою та внутрішньою стійкістю. Ритмічні зміни є основним засобом передачі конфлікту. Різкі, нерегулярні ритми підкреслюють хаос боротьби, тоді як більш плавні і врівноважені ритми з'являються в моменти внутрішніх роздумів і пошуку рішень. Метри змінюються, відбуваються несподівані ритмічні злами, що підсилюють відчуття непередбачуваності та напруженості.

Музика цього епізоду стає глибоко емоційною і напруженою, створюючи сильне почуття боротьби як на фізичному, так і на психологічному рівні. Швидкі зміни мелодії, ритму та динаміки підкреслюють, як герой бореться із зовнішніми стихіями, але водночас заглиблюється в свій внутрішній світ, де стикається з емоційною нестабільністю. Музика стає ключовим засобом передачі інтенсивної драми, що наближається до кульмінаційної точки хореографічної композиції.

Музичний розмір – 2/4.

Темп: від помірного до швидкого.

Характер музики: глибинний, спокійний

Музична характеристика ***четвертого епізоду*** відображає поступове досягнення спокою, внутрішнього балансу та гармонії після боротьби. Музика стає ключовим елементом, що підкреслює процес відновлення і символізує остаточне примирення бамбука з зовнішніми викликами та його повернення до гармонійного існування.

Темп епізоду стає помірним, що підкреслює процес заспокоєння та внутрішнього оновлення. Музика поступово сповільнюється, відображаючи завершення боротьби та наближення до внутрішнього миру.

Динаміка більш плавна та спокійна, з м'яким *crescendo* і *decrescendo*, що створює відчуття гармонії та внутрішньої рівноваги. Музика несе відчуття затишку та стабільності.

Мелодія цього епізоду ніжна, плавна та гармонійна. Вона позбавлена різких змін і відображає завершення конфлікту, поступове відновлення внутрішнього балансу. Тематика мелодії базується на спокійних, медитативних мотивах, які створюють відчуття душевної рівноваги.

Музична основа епізоду стає своєрідною медитацією, що занурює глядача у стан гармонії та спокою. Плавні мелодійні лінії, збалансована динаміка та спокійний ритм підкреслюють оновлення, внутрішній мир і стійкість бамбука після пережитої боротьби. Музика стає символом завершення важкого етапу і досягнення гармонії з природою, що є основним посланням епізоду.

Музичний розмір – 2/4.

Темп: від помірного до швидкого.

Характер музики: глибинний, спокійний

Музична характеристика *п'ятого епізоду* «Завершення» хореографічної композиції символізує фінал життєвого циклу та досягнення гармонії. Музика в цьому епізоді стає узагальненням всіх попередніх етапів, підсумовуючи головну ідею твору про силу гнучкості та здатність до адаптації.

Темп епізоду поступово уповільнюється, що символізує завершення життєвого шляху та досягнення гармонії. Музика стає більш спокійною, але з відчуттям певної величі, підкреслюючи фінальну перемогу героїв над випробуваннями.

Динаміка в останніх моментах епізоду плавно знижується, відтворюючи відчуття заспокоєння та завершеності. Можливе використання плавних *crescendo* для створення кульмінаційних хвиль, що поступово зникають, створюючи відчуття спокою.

Мелодія цього епізоду має піднесений, майже епічний характер. Вона плавно об'єднує мотиви попередніх епізодів, але тепер звучить більш врівноважено і гармонійно.

Гармонія фіналу стає максимально збалансованою і мажорною, що підкреслює оптимістичне закінчення і перехід до стану гармонії.

Музична основа епізоду створює відчуття завершеності та спокою. Вона поєднує в собі всі попередні музичні теми, але тепер у більш гармонійній та стабільній формі. Музика підкреслює головну ідею хореографічної композиції: справжня сила полягає у гнучкості, здатності до адаптації та гармонії з навколишнім світом.

Музичний розмір – 2/4.

Темп: від помірного до швидкого.

Характер музики: глибинний, спокійний.

Сценографія хореографічної композиції «Бамбук»

Сценографія хореографічної композиції відображає естетичні та символічні риси рослини – бамбук, що є уособленням гнучкості, витривалості та елегантності. Основний акценти постановник робить на природні елементи, які створюють атмосферу спокою, гармонії з природою, але водночас підкреслюють силу духу та внутрішню стійкість, які властиві бамбуку.

Костюми для головних героїв та абстрактних персонажів у хореографічній композиції «Бамбук» повинні відображати не лише естетичні особливості композиції, а й символіку, пов'язану з бамбуком: гнучкість, стійкість та гармонію з природою. Важливо, щоб костюми підкреслювали рух виконавців, а також створювали певну візуальну різницю між головними героями та абстрактними персонажами.

Костюм головного героя легкий і простий, з акцентом на свободу руху. Широкі штани, які звужуються донизу, і вільний верх, що підкреслює гнучкість тіла. Легкі й повітряні матеріали, такі як шовк та батист, що красиво рухаються

разом із танцюристом. Це підкреслює плавність рухів та елегантність, яку символізує бамбук.

Костюм головної героїні плавний, витончений, що не обмежує рухи. Це легка сукня з довгими рукавами, які розширюються донизу, символізуючи бамбукові листки. Шовк, органза та легкий льон, які м'яко підкреслюють витонченість і рухливість героїні. Костюм має підкреслювати граціозність та гнучкість, властиві головній героїні.

Важливо, щоб тканини костюмів були вибрані так, щоб гармонійно взаємодіяти зі світлом. Легкі матеріали під час зміни освітлення можуть виглядати зовсім по-різному, підкреслюючи плавність і динаміку рухів. Для абстрактних персонажів можна використовувати світловідбиваючі тканини, що створять ефект гри світла та тіні на сцені, підсилюючи атмосферу композиції.

Таким чином, костюми головних персонажів мають передавати контраст між людською витонченістю та природною стійкістю бамбуку, а також гармонію та динамізм природи, що стане важливим елементом сценографії хореографічної композиції «Бамбук».

Освітлення у хореографічній композиції «Бамбук» відіграє ключову роль у створенні атмосфери, символізуючи гармонію природи, гнучкість і силу бамбуку. Світло повинно підсилювати символічний сенс виступу, допомагати передавати настрій кожної сцени, а також взаємодіяти з костюмами й сценографією для створення цілісного візуального образу.

Основа освітлення має бути м'якою та природною, нагадуючи світло, що пробивається крізь листя бамбуку. Це може бути досягнуто за допомогою м'яких прожекторів та фільтрів, які створюють ефект розсіяного денного світла.

Динаміка освітлення має змінюватися залежно від розвитку подій у композиції. Наприклад, на початку виступу може використовуватися м'яке світло світанку або раннього ранку, яке поступово змінюється на більш яскраве й активне освітлення, коли танець стає енергійнішим.

У моменти кульмінації композиції можна використовувати більш різкі контрасти між світлом і тінню, щоб підкреслити драматичність і напругу.

Оскільки костюми виготовлені з легких і рухливих матеріалів, освітлення повинно підкреслювати їхню взаємодію з простором. Легкі тканини будуть красиво грати під впливом світла, особливо під час рухів танцюристів, створюючи ефект плинності і гармонії. Світло може підкреслювати колірні відтінки костюмів, додаючи глибини їх образам і посилюючи відчуття єдності з природою.

Таким чином, освітлення у композиції «Бамбук» має підкреслювати гнучкість і стійкість бамбуку, створювати відчуття гармонії з природою та підсилювати емоційний вплив хореографії на глядача.

Висновки до другого розділу

1. У ході реалізації хореографічної композиції «Бамбук» нам вдалося повною мірою розкрити його художню концепцію, що базується на символіці бамбука як уособлення стійкості, гнучкості та рівноваги. Лібрето постановки ґрунтується на ідеї взаємодії людини з природою та пошуку гармонії у складних життєвих обставинах, використовуючи символіку бамбука для передачі ключових емоційних і філософських концепцій.

Основна тема хореографічної композиції — це пошук гармонії під зовнішнім тиском, а центральною ідеєю є взаємозв'язок між стійкістю та здатністю до гнучкості. Одним із важливих аспектів є створення сценічних образів героїв, які символізують різні сторони людської природи: витривалість, гнучкість, здатність до змін та адаптації. Через їхні рухи і взаємодію передається боротьба за збереження внутрішньої рівноваги та сили, яка є центральним конфліктом постановки.

2. Сюжет хореографічної композиції має чітку композиційно-драматургічну побудову, де кожен етап розвитку дії підкреслено музичним і хореографічним наповненням. Хореографія ґрунтується на поєднанні сучасних танцювальних форм із природними елементами пластики, що дозволяє передати глибокий зв'язок із природою та підкреслити плавність рухів, подібних до коливання бамбука під вітром. Особлива увага приділяється деталям

хореографічних малюнків, що сприяє глибшому розкриттю символіки та взаємодії героїв.

3. Візуальні елементи постановки – костюми, декорації, освітлення та реквізит – були ретельно продумані. Костюми у природних кольорах і з відповідних матеріалів підкреслюють символізм бамбука, дозволяючи акторам вільно рухатися та втілювати образи природи. Декорації створюють атмосферу бамбукового лісу, занурюючи глядача в контекст подій.

Освітлення сцени підкреслює емоційні стани героїв та динаміку дії, акцентуючи контрасти між напруженістю і гармонією. Поєднання художніх засобів дозволило створити виразну постановку, яка глибоко розкриває тему стійкості та гнучкості в умовах життєвих випробувань, водночас передаючи глядачам китайську філософську ідею гармонії з природою.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У процесі здійснення кваліфікаційної роботи «Світоглядність символіки Китаю. Хореографічна композиція «Бамбук»» нами було проаналізовано велику кількість літературних, мистецтвознавчих та наукових джерел українських та іноземних дослідників (К. Кіндера, Т. Вільховченко, Т. Мольдерф, В. Алтухов, С. Леонова, У Іцзін, Вей Вей, Чжан Гоміня та інших) і на основі визначених завдань було зроблено наступні висновки:

1. Проаналізовано, що танець Піднебесної має свої символічні властивості. Хореографічне мистецтво цієї країни являє собою струнку систему знаків та символів. Через них китайський народ символічно втілює себе і зображує навколишній світ. Танцювальна культура Китаю являє собою струнку систему норм, ідей та поглядів. Естетичні поняття Цзин (концентрація), Ци (вияв енергії) і Шен (дух) виступають підґрунтям китайської хореографії.

Танцювальному мистецтву Китаю властива здатність передавати свою культурну спадщину наступним поколінням через символіку. Завдяки впливу етнічних спільнот, які проживають на території країни, відбувається взаємодія різних культурних процесів. Більше тисячі видів різноманітних китайських танців дійшли до сучасників. Найбільш відомі з них: «танець дракона», «танець лева», «танець із червоним шовком», «танець павича», «танець з віялами» тощо.

2. Визначено, що однією із найбільш символічних культур у світі є традиційна культура Китаю. Ця країна по праву вважається «Країною квітів», дякуючи прагненням свого народу до краси, природи і гармонії. Використання квіткової символіки є характерним для різних видів мистецтва Піднебесної. Основними символічними образами китайського хореографічного мистецтва виступають півонії, лілії, лотос, жасмин китайська троянда. Найдавнішою вважається композиція «Танець Лотосу», яка стала національною традицією Китаю.

Національним символом аристократизму і процвітання у Піднебесній вважається розкішна півонія. У стародавні часи її називали «Квіткою імператора». На сучасному етапі півонія є національним державним символом

Китаю. Загалом, у традиційному хореографічному мистецтві квіткова символіка досить розповсюджена. Займаючи достойне місце поруч із філософськими, релігійними та духовними взірцями краси, вона поповнює наповнює неповторну культурну спадщину Піднебесної.

3. У процесі створення нашої кваліфікаційної роботи, ми розглянули популярні символи традиційної китайської культури - бамбук, квіти сливи, орхідеї та хризантеми, оскільки ми мали за мету створення хореографічної постановки «Бамбук». Ці достойні представники природи символізують собою певну рису характеру та лінію поведінки людини. А також вони позначають чотири пори року: квіти сливи символізують зиму, орхідеї виступають символом весни, бамбук символізує літо, а хризантеми – осінь.

Бамбук є уособленням розумової сили і скромності, стійкості і наполегливості. Його сила поєднується із грацією, що ми і намагалися передати у своїй хореографічній постановці. Багато китайських художників в усі часи на своїх картинах малювали бамбук як символ міцності духу. Свій символізм у китайській культурі мають птахи. Їх зображення і хореографічні втілення зустрічаються у багатьох видах мистецтва Китаю.

4. У ході реалізації хореографічної композиції «Бамбук» нам вдалося повною мірою розкрити його художню концепцію, що базується на символіці бамбука як уособлення стійкості, гнучкості та рівноваги. Лібрето постановки ґрунтується на ідеї взаємодії людини з природою та пошуку гармонії у складних життєвих обставинах, використовуючи символіку бамбука для передачі ключових емоційних і філософських концепцій.

Основна тема хореографічної композиції — це пошук гармонії під зовнішнім тиском, а центральною ідеєю є взаємозв'язок між стійкістю та здатністю до гнучкості. Одним із важливих аспектів є створення сценічних образів героїв, які символізують різні сторони людської природи: витривалість, гнучкість, здатність до змін та адаптації.

5. Сюжет хореографічної композиції має чітку композиційно-драматургічну побудову, де кожен етап розвитку дії підкреслено музичним і хореографічним наповненням. Хореографія ґрунтується на поєднанні сучасних

танцювальних форм із природними елементами пластики, що дозволяє передати глибокий зв'язок із природою та підкреслити плавність рухів, подібних до коливання бамбука під вітром. Особлива увага приділяється деталям хореографічних малюнків, що сприяє глибшому розкриттю символіки та взаємодії героїв.

6. Візуальні елементи постановки – костюми, декорації, освітлення та реквізит – були ретельно продумані. Костюми у природних кольорах і з відповідних матеріалів підкреслюють символізм бамбука, дозволяючи акторам вільно рухатися та втілювати образи природи. Декорації створюють атмосферу бамбукового лісу, занурюючи глядача в контекст подій.

Таким чином, хореографічна композиція «Бамбук» є цілісним і продуманим твором, де всі елементи – від хореографії до сценографії – працюють над розкриттям центральної ідеї. Гармонійне поєднання художніх засобів дозволило створити виразну постановку, яка глибоко розкриває тему стійкості та гнучкості в умовах життєвих випробувань, водночас передаючи глядачам китайську філософську ідею гармонії з природою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алтухов В. А., Вей Вей. Емоційна виразність у китайському народному танці [Електронний ресурс]. The 4th International scientific and practical conference «Science and technology: problems, prospects and innovations» (January 18-20, 2023) CPN Publishing Group, Osaka, Japan, 2023, с. 386-390.
2. Бамбук і чапля. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B0%D0%BC%D0%B1%D1%83%D0%BA_%D1%96_%D1%87%D0%B0%D0%BF%D0%BB%D1%8F (дата звернення: 15.09.2024).
3. Вільховченко Т., Мольдерф Т. Квітова символіка у китайському танці: культурологічний вимір. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*: наук. збірник. Вип. 48. Рівно: РДГУ. Інститут культурології, 2024. С. 462-467.
4. Жуковська Т. І. Виконавська культура у площині сучасних українських мистецтвознавчих досліджень. *Культура і сучасність*. Вип. № 2. 2015. С. 141-146.
5. Кіндер К. Р. Специфіка пластичного образотворення у первісному танці: символіко-семантичний аспект. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*: наук. журнал. № 2. Київ: ІДЕЯ ПРИНТ, 2020. С. 120-125.
6. Китайський бамбук. Культура та історія китайського бамбуку. URL: <https://studycli.org/ru/chinese-culture/chinese-bamboo/?ru/chinese-culture/chinese-bamboo/> (дата звернення: 26.09.2024).
7. Леонова С. Є. Символіка тілесності у сучасній театральній хореографії (на прикладі М. Ека) [Електр.ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/Admin/Downloads/ VKhITK_2011_958(1)_44_6.pdf. – [Назва з екрана].
8. Максименко А. І. Хореографічна освіта в Китаї: традиції і сучасність. *Актуальні питання мистецької освіти та виховання*. 2014. № 1-2 (3-4). С. 105-113.

9. Пенчуков І. Китайський класичний танець [Електронний ресурс], 2012.: URL <https://www.epochtimes.com.ua/china/culture/kytayskyy-klasychnyy-tanets-chastyna-persha-102017.html> (Дата звернення: 15.05. 2024). ISSN 2518-1890 Напрямок «Культурологія» Розділ III. Культура та суспільство. Культура професійних сфер діяльності. 467 с.
10. Покотило Г. М. До проблеми взаємозв'язку філософії та мистецтва. [Електронний ресурс]. Культура як відбиток еволюції людства. Новий Акрополь, 2017. URL: [https:// newacropolis.org.ua/theses/d89496e8- 66a2-46b0-a8f3-5f90ece2fe36](https://newacropolis.org.ua/theses/d89496e8-66a2-46b0-a8f3-5f90ece2fe36) (дата звернення: 23.05.2024).
11. Помпа О. Д. Чинники формування народних танців. Актуальні питання культурології. Вип. № 16. Рівне : РДГУ, 2016. С. 215-218.
12. У Іцзін. Символ птаха у китайській культурі та його репрезентації у хореографічному мистецтві: кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 024 Хореографія. Харківська державна академія, 2020. 63 с.
13. Чжан Гомінь Традиції народного танцю в Китайській народній республіці. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Вип. № 67. Т. 1. Запоріжжя : Класичний приватний ун-т, 2019. С. 82-85.
14. Чень Кайшен. Символіка хореографічного мистецтва Китаю: міфопоетична складова / *Проблеми мистецької освіти та виконавства*: зб. наук.-метод. ст. Вип. № 13. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. С. 243-247.
15. Чілікіна Н. Сучасні аспекти філософії тілесності як ключ до мови тіла [Електр.ресурс].Режимдоступу:[http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/artstudies/ article/viewFile/30653129](http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/artstudies/article/viewFile/30653129). – [Назва з екрана].
16. Ян Сісі. Міфопоетична символіка лотоса в хореографічній культурі Китаю. Танцювальні студії. Вип. № 2. 2018. С. 52-60.

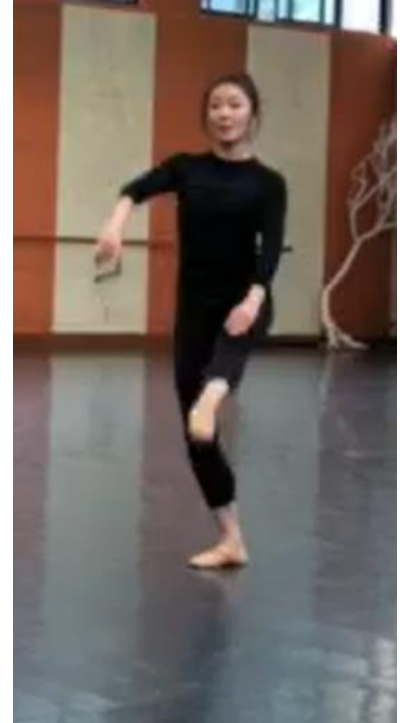
ДОДАТКИ

Рис.2.1. Бамбук – символ стійкості

**Фото 2.1.
Образ – Він - «Герой»**

**Фото 2.2.
Образ – Вона - «Героїня»**

Фото 2.3. Фрагменты танцю

Фото 2.4. Фрагменты танцю